

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **H. H.** (dříve V. V.), zastoupen Mgr. Martinem Urbáškem, advokátem se sídlem Bráfova třída 764/50, Třebíč, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Rapotice**, sídlem Lesní Jakubov 44, Náměšť nad Oslavou, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2022, č. j. 29 A 12/2022-83,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Martinu Urbáškov, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši 7 476 Kč. Tato částka bude zástupci žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované, konkrétně toho, aby soud vyslovil, že provádění srážek z účtu žalobce vedeného žalovanou v rozsahu překračujícím rámec stanovený v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), je nezákonný, a aby žalované zakázal pokračovat v tomto zásahu.

[2] Žalobce vykonává trest odnětí svobody ve Věznici Rapotice. Je invalidním důchodcem s invaliditou III. stupně, přičemž invalidní důchod je mu zasílán na účet, zřízený a vedený žalovanou. Ta do konce roku 2021 v souladu s § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody strhávala jednu polovinu důchodu, a to za účelem exekuce dluhů, a druhou polovinu mu ponechávala k úhradě nákupů ve vězeňské kantýně. Sdělením Vězeňské služby ČR účinným od ledna 2022 však bylo všem odsouzeným oznámeno, že s ohledem na soudní judikaturu, podle níž se na finanční prostředky na účtech osob ve výkonu trestu odnětí svobody nevztahuje ochrana v podobě exekučně nepostižitelné částky, budou prostředky na účtech podléhat exekucím i v druhé polovině. Žalovaná tak začala od ledna 2022 strhávat veškeré prostředky, které se na účtu žalobce nacházejí.

[3] Krajský soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Žaloba podle něj nespadá do pravomoci správních soudů. Odkázal přitom na usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (tzv. konfliktní senát), ze dne 12. 2. 2019, č. j. Konf 1/2018-6, č. 3908/2019 Sb. NSS. Podle něj je sice žalovaná bezpečnostním sborem a může vystupovat v pozici správního úřadu, není však pochyb o tom, že při plnění povinností uložených (jako dlužníkovi povinného) exekučním příkazem v žádném takovém postavení nevystupuje. V tehdejší případě hodnotil konfliktní senát zadržování peněžních prostředků z vypláceného starobního důchodu a jejich následné poukazování k rukám exekutora nikoliv jako výkon vrchnostenské pravomoci, ale pouhé plnění zákonné povinnosti plynoucí ze soukromoprávních vztahů. V takovém případě má o právech a povinnostech rozhodovat soud v občanském soudním řízení, nikoliv soud správní.

[4] V daném případě krajský soud konstatoval, že z podkladů předložených účastníky řízení plyne, že žalovaná prováděla veškeré srážky z účtu na základě exekučních příkazů vydaných exekutory či jinými orgány veřejné moci (celními úřady) v rámci exekučních řízení a nacházela se tak ve stejné pozici jako jakýkoliv jiný subjekt, disponující prostředky žalobce. Žalovaná použila § 25 zákona o výkonu trestu odnětí svobody v pozici poddlužníka a postupovala tak v rámci exekučního řízení. To znamená, že ani materiálně, ani formálně nevystupovala v pozici správního orgánu vykonávajícího veřejnou správu, ale toliko jako specifický dlužník žalobce plnila povinnosti dle exekučních rozhodnutí.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nesouhlasí se závěrem, že o žalobě nelze rozhodnout z důvodu nedostatku pravomoci správního soudu.

[6] Stěžovatel již v žalobě poukazoval na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16. S jeho závěry se však krajský soud nijak nevyrovnal. Navzdory rozhodnutí konfliktního senátu byl krajský soud vázán tímto nálezem, z něhož plyne přípustnost žaloby. Stěžovatel pak nesouhlasí ani s tím, že žalovaná postupovala podle ustanovení norem soukromého práva, které upravují exekuční řízení. Ustanovení § 25

pokračování

odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody představuje naopak *lex specialis*, který řeší postup žalované zcela specificky. Tato norma pak nespadá do soukromého práva a sama o sobě brání poškození všech prostředků z účtu stěžovatele.

[7] Konečně se měl krajský soud dopustit „drobné“ nesprávnosti ve výroku o odměně ustanovenému zástupci, neboť mylně pokládal další poradu s klientem za poradu první.

[8] S ohledem na to stěžovatel navrhl, aby kasační soud napadené usnesení zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost **není** důvodná.

[12] Podstatou věci je posouzení, zda zásahová žaloba směřující proti postupu věznice, která sráží k úhradě exekučně vymáhaných dluhů stěžovatele veškeré prostředky uložené na zvláštním účtu zřízeném a vedeném věznicí, spadá do pravomoci správních soudů.

[13] Nejvyšší správní soud předesílá, že se obdobnými kasačními stížnostmi osob ve výkonu trestu odnětí svobody již zabýval například v rozsudcích ze dne 28. 11. 2022, č. j. 10 As 245/2022-55, a ze dne 6. 12. 2022, č. j. 4 As 154/2022-115. V nich dospěl k závěru, že postup věznice se odehrává v rámci exekučního řízení a nezakládá tak zásah do veřejných subjektivních práv osob ve výkonu trestu. Zákonnost tohoto postupu jsou povolány posuzovat soudy v občanském soudním řízení, nikoliv správní soudy. Kasační soud nemá důvod se od tohoto závěru odchýlit ani v nyní projednávané věci.

[14] Kasační soud ve shodě s krajským soudem také odkazuje na usnesení konfliktního senátu ze dne 12. 2. 2019, č. j. Konf 1/2018 - 6, č. 3908/2019 Sb. NSS, v němž mj. uvedl, že „*zadržování peněžních prostředků z vypláceného starobního důchodu žalobce (respektive jeho nezabavitelné části) a jejich následné poukazování k rukám exekutora není výkonem vrchnostenského oprávnění, ale pouhým plněním zákonné povinnosti, která pro ni [tedy pro věznici] vyplývá z exekučního příkazu. Přestože tímto postupem žalované dochází k zásahu do práv žalobce, nemůže jít o zásah do jeho veřejných subjektivních práv (viz § 2 s. ř. s.), nýbrž do práv soukromých, neboť se ze strany žalované nejedná o užití jakéhokoli vrchnostenského oprávnění*“ (bod 9 usnesení). Tento názor potvrdil tento senát i nedávno, a to již po zavedení současné praxe žalované, konkrétně v usnesení ze dne 12. 10. 2022, č. j. Konf 9/2022-7. Žalobu vězně, z jehož invalidního důchodu (celé jeho částky) žalovaná provádí exekuční srážky na základě exekučního příkazu o provedení exekuce příkázáním

jiné peněžité pohledávky, mají projednávat soudy v občanském soudním řízení v souladu s § 7 odst. 1 o. s. ř. (body 9 - 10 usnesení).

[15] Na těchto závěrech pak nic nemění ani nálezný Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1351/16, na který opakovaně odkazuje stěžovatel. Ústavní soud v něm reagoval na situaci, ve které věznice blokovala větší množství finančních prostředků, ovšem výlučně kvůli pohledávkám spojeným s trestním řízením (srov. bod 71 nálezu), což je jiná než nyní řešená situace. Tento nálezný je pak založen na obecném výčtu prostředků, které mají k dispozici k ochraně svých práv osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, a není na místě z něj dovozovat nesprávnost posouzení pravomoci správních soudů v nyní rozhodovaném případě. Ve shodě s krajským soudem, výše uváděnými rozsudky kasačního soudu i usneseními konfliktního senátu lze pouze zopakovat, že ochrana práv stěžovatele je zajištěna prostřednictvím soudů v občanském soudním řízení.

[16] V tomto světle je nepřiléhavá také stěžovatelova námitka, podle níž je § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody normou veřejnoprávní a představuje *lex specialis* vůči normám upravujícím exekuční řízení v občanském soudním řádu a exekučním či daňovým řádu. Toto ustanovení nepochybně navazuje na normy upravující exekuční řízení a provádí je v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody. Stejně tak dobře by však mohlo být obsaženo přímo v zákonech upravujících exekuční řízení. Ze skutečnosti, že je vloženo do zákona o výkonu trestu odnětí svobody, proto nelze bez dalšího dovozovat, že zakládá pravomoc soudů ve správním soudnictví, jak se pokouší konstruovat stěžovatel.

[17] Konečně, pokud jde o námitku týkající se nesprávného stanovení výše odměny ustanovenému zástupci, posoudil ji kasační soud také jako nedůvodnou. Stěžovatel, resp. jeho zástupce namítl, že krajský soud mu nepřiznal odměnu za jeden úkon právní služby, konkrétně další poradu s klientem, neboť ji nesprávně považoval za první poradu, která je však v případě ustanoveného zástupce součástí jediného úkonu spolu s přípravou zastoupení [viz § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Ve skutečnosti měla první rada proběhnout telefonicky a po ní se uskutečnily další dvě rady osobně, přímo ve věznici. Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že to byl zástupce stěžovatele, který měl tuto skutečnost krajskému soudu zdůraznit v podání ze dne 30. 5. 2022 (č. l. 79 – 81), v němž uplatnil veškeré nároky související s odměnou za zastupování stěžovatele. Z něj totiž nemohlo být krajskému soudu zřejmé, že první rada neproběhla osobně dne 17. 3. 2022, ale již předtím telefonicky. Pokud tuto skutečnost tvrdil až v kasační stížnosti a dokládal ji prohlášením stěžovatele, nemůže být tato údajná vada důvodem nezákonnosti napadeného usnesení krajského soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na vše výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu

pokračování

nákladů řízení o kasační stížnosti, žalované pak v souvislosti s tímto řízením nevznikly žádné náklady.

[20] Usnesením krajského soudu ze dne 3. 3. 2022, č. j. 29 A 12/2022-38, byl stěžovateli ustanoven jako zástupce pro řízení advokát Mgr. Martin Urbášek. V takovém případě nese náklady na zastoupení stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Náklady zastoupení spočívají v odměně za dva úkony právní služby, a to další poradu s klientem přesahující jednu hodinu podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu a sepis kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu. Za tyto úkony náleží zástupci stěžovatele odměna ve výši 2 x 3 100 Kč podle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu a náhrada hotových výdajů (režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Dále mu náleží náhrada cestovních výdajů ve výši 476 Kč (cesta Třebíč – Rapotice a zpět, celkem 60 km, při ceně pohonných hmot 44,50 Kč/l a základní náhradě za 1 km jízdy 4,70 Kč a průměrné spotřebě dle přiloženého technického průkazu vozidla 7,3 l/100 km) a náhrada za promeškaný čas strávený cestou z místa sídla zástupce v Třebíči k poradě v Rapoticích a zpět dne 20. 6. 2022 v rozsahu dvou započatých půlhodin ve výši 2 x 100 Kč [§ 13 odst. 5 advokátního tarifu ve spojení s § 157 a 158 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a § 1 písm. b) a § 4 písm. a) vyhlášky č. 511/2021 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad]. Celkem tedy zástupci stěžovatele náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 7 476 Kč, která mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. ledna 2023

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu